

R.:

Dr. Jindřich Vaniček.
 načelnik Č. O. S.

itko od nas, što smo gledali br. Dr. Vaniček-a na sletištu u Osijeku, prilikom našeg pokrajinskog sleta, nije ni pomislio, da će 1. januara 1922. svetkovati svoju 60-godišnjicu. Oštrim je koracima stupao na čelu svoje četice na vežbalište i vodio teške vežbe, što su izvadjali Česi tako savršeno, da je sve nas zadivilo. Zato i nije ugodno pisati uspomene o takvom mužu, jer se pri tomu sećamo na doba, koje će da dodje prebrzo te koja će ga zaprečiti da sudeluje u Sokolstvu. Brat, koji je žrtvovao sav svoj život Sokolstvu, koji je svojim nesebičnim radom za svoj i čitavi Slavenski narod žrtvovao sve svoje sile, da savršeno i najbolje nastavi po Tyršu započeto delo, stupa u jesen svoga života, koja će mu sigurno da zabrani daljnji rad. Takve misli nisu ni najmanje prijatne, ali usprkos tomu, naša je sveta dužnost, da se spomenemo njegovog jubileja, da pokažemo i tebi, jugoslovenska omladina, uzor Sokola, koji nek ti bude primerom, da ga slediš, da ideš istim putem kao i on i istim ciljem, koji je njemu tako svet, da ga nikad nije u životu pustio s vida. Zato se danas u svim sokolskim krugovima s ponosom i osobitim poštovanjem izgovara ime »brat Jindřich«, čija je osoba tako privezana razvoju celokupnog Slavenskog Sokolstva. Braća Vaniček i Scheiner, sadašnji voditelji

Sokolstva, oba pod šezdesetom godinom, jesu za razvoj Sokolstva tako važni i znameniti, da ih mora poznavati svatko, tko se smatra članom naše velike Sokolske zajednice.

Br. Vaniček je rođen 1. januara 1862. u Pragu, na Hradčanima, gde je njegov otac bio činovnik na kraljevom dvoru. Hradčani su niski brežuljak, koji se diže na levoj strani Vltave u Pragu i gde je starodnevni kraljevski dvor čeških kraljeva i krasna crkva sv. Vida. Danas stanuje na Hradčanima predsednik češko-slovačke republike Masaryk.

Mladi Jindřa je tu pohađjao osnovnu školu, gimnaziju je pak svršio na malostranskoj gimnaziji (Mala stran, se zove deo Prage na podnožju Hradčana). Kasnije je slušao pravo i posvetio se advokaturi. Samostalnu je odvetničku pisarnu vodio do godine 1918., kad je po utemeljenju češko-slovačke republike bio pozvan u vojno ministarstvo, gde još danas vodi kulturno-prosvetni odsek na tom ministarstvu.

Već kao dete i učenik, pak kao dijak, veoma se je zanimao za Sokolstvo i gimnastiku. Prve je početke telovežbe primio u gimnaziji, a istodobno je bio članom Sokolskog društva u Smichovu, gde je i kašnje za dugi niz godina radio kao član. Najveću je pozornost posvetio mladi Vaniček svojem vlastitom uzgoju, a već je iz početka promatrao Sokolstvo sa višeg gledišta. Svojom je ustrajnošću i valjanošću doterao do najboljeg vežbača. Godine 1880. i još dalje, njegov je rad u vežbaoni bio najintenzivniji i najplodniji. Godine 1888. bi izabran načelnikom u Smichovskom Sokolu; godinu kašnje pak preuzme načelništvo »Středočeske župe«, i već je te godine vodio prvi odeo čeških Sokola na međjunarodnu utakmicu u Parizu.

Godine 1981. bi izabran načelnikom Pražkog Sokola i tim postade baštinikom Tyrša. Malo zatim bi izabran načelnikom Č. O. S. Tim je preuzeo tehnično vodstvo čitavog češkog Sokolstva i baš je zato odele tesno spojen razvoj celog Sokolstva uz njegovu osobu. I uistinu je br. Vaniček posvetio sve svoje sile jedino Sokolstvu i takvom je ljubavlju i tačnošću vršio svoju tešku zadaću, da je pobudio zadivljenje i ljubav kod članstva, koje ga je zavelo kao pravoga brata a poštovalo kao svoga oca. Veliki napredak i velika popularnost Sokola u Češkom narodu, plod je Vaniček-ovog rada. Sam je bio do skrajnosti točan i neutrudiv, ali je isto zahtevao kod svakoga u Sokolstvu. Bez milosti je žigosao svakom prilikom i najmanje popuštanje u radu, ali pri tom nije nikada prekoračio granice sokolskog dostojanstva i bratstva. Sokolske su se dvorane neprestano sve to više punile, veselo vrvile i život je vladao u njima. Ipak uz svu množinu vladao je uzoran red: čim bi odstupio jedan odeo, nastupio bi drugi, i tako su se vrstale duge vrste jedna za drugom da utvrde svoje mišice za tešku životnu i svagdanju borbu. Br. Jindřa je mirno i tiho vodio sve te množice jakom i neklonjivom voljom. I u sredini tog sokolskog vrvenja i napornog rada, pojavio bi se Vaniček-u posmeh blaženstva na njegovom, inače uvek ozbiljnom licu. Dugi je niz godina odjekivao u praškom Sokolu u određene satove, njegov visoki

zapovednički glas. Njegovi su saveti i zapovedi bile svakom Sokolu svete, i svaki se je trudio kako bi ih tačnije i savesnije ispunio, kako je zahtevao obljubljeni načelnik.

Na sednicama nije nikada narivao svoje mišljenje, mirno je čekao, dok bi drugi rekli svoja mnenja, tada bi progovorio on i to bi se primilo.

Dr. Jindřich Vaniček.

Kad se je god. 1908. ustanovio savez slavenskog Sokolstva, bi povereno savezno načelstvo br. dr. Vaničeku. Prošle se je godine, posle 30 godina načelstva zahvalio na mesto načelnika u praškom Sokolu i pismeno se oprostio svojim milim vežbačima. U tom pismu piše medju ostalim: »Bliža se rastanak, čas, kojega sam se u životu uvek bojao. Ne možete

si zamisliti, kako mi je duša žalosna sada, kad se moram deliti od onih, koji su već trideset godina ljubljani predmet moje skrbi, sreća moga života, koji su mi nadomestili sve ono, za čim svet hlapi, medju kojima je burno prošla moja krasna mladost, utvrdila se muška snaga i prignuo zatiljak pod bremenom godina.« Za njegovog naslednika je izabran njegov najbolji učenik br. Vorel. S tim pak nije još istupio br. Vaniček iz sokolskih redova. On je još uvek redoviti vežbač a zadržao je još uvek mesto načelnika Č. O. S. i Češko - slovačko - jugoslavenskog sokolskog Saveza.

Veliki uspesi češkog Sokolstva na medjunarodnim utakmicima, većinom su zasluga br. Vaničeka. Osobito ima zgodan način u pripravljanju vežbača, vežba ih uvek u težim vežbama, uvek k usavršavanju, što mu zajamčuje časni uspeh ako ne pobeđu.

Uz njegov praktični rad u gombaoni znamenito je i njegov literarni rad. Napisao je više samostalnih knjiga o gimnastici, priopćio je pak u sokolskim listovima mnogo strukovnih rasprava, kritika i beleška.

I jugoslavensko Sokolstvo ima indirektno koristi od Vaniček-ovog sokolovanja, jer je napredak i razvoj češkog Sokolstva uplivao i na nas. Za to se i mi harnošču sećamo njegove 60-godišnjice i iskreno želimo, da ostane br. Vaniček još dugo voditelj čitavog slavenskog Sokolstva.

V. KLAŠTERSKY:

Dvoglavi orel.

Dvoglavi orel, črni ptič prokleti,
ki toliko sto let si v krempljih držal nas,
kljuval nam grudi, srca hotel vzeti,
meso z nas trgal in nas bil v obraz,
kri našo pil in v prah si nas pritiskal
in s črnimi perutmi skrival dneva svit;
ne čuješ zdaj, ko narod je zavriskal,
ne čuješ več: ti si razbit, pobit, ubit!

Glej, ta vojak, ki gnal si ga na boje,
tvoj rob, ki trpel je pod tabo mrz in glad,
za muke majke, za trpljenje svoje
prišel ti zadnje rano je zadat.
Ne bo nas strašila več tvoja sila,
ne boš krvi nam hodil in bogastva pit,
svobode solnca nam več tvoja črna krila
ne skrijejo: ti si ubit, pobit, razbit!

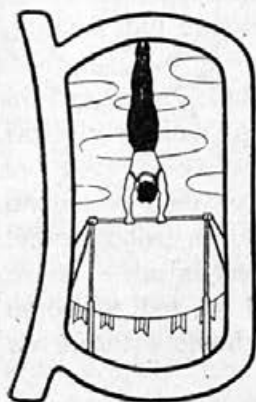
Ti spustil si s Sokolom se v dvoboj krvavi,
ves svet je gledal ta veliki boj;
ti padel si, povesel črni glavi,
a Sokol dviga k zmagi se in slavi
v poletu solnčnem smelo nad teboj! —

Iz češčine — dr. Ivan Lah.

M. K.

Naraščajski skladi.

nevi, ko se bo pokazalo naše mlado jugoslovensko Sokolstvo v vsej svoji moči in krasoti, dnevi I. jugoslovenskega vsesokolskega zleta se bližajo.

Vroča želja vsakega Sokoliča, vsake male Sokolice je brezdvomno, da bi se smel in mogel udeležiti tega zleta, da bi bil priča velikega triumfa sokolske misli.

Stroški, ki bodo zvezani z udeležbo na zletu, bodo veliki, posebno za one iz oddaljenejših krajev, ker bodo morali plačati drago vožnjo. Večina izmed vas pa ni tako imovita, da bi mogla zmagovati te stroške, in tudi vsa društva nimajo tako polne blagajne, da bi mogla prevzeti te stroške in poslati naraščaj na zlet. Mnogo naših malih Sokolov in Sokolic bo moralo torej ostati doma, ako si ne bodo pomagali sami. Gotovo vprašujete, kako naj si pomagamo sami? Namesto odgovora vam bom povedal, kako si pomaga moški naraščaj Sokolskega društva v Ljubljani.

Fantje so si ustanovili zletni fond. Naprosili so brata, ki pomaga pri vadbi naraščaja, da prevzame blagajno. Rad je ustregel njihovi prošnji. Kupil si je knjižico in je odkazal vsakemu naraščajniku svojo stran, na katero natančno zabeleži vsak znesek, ki ga sprejme. Fantje pa pridno varčujejo in brž prinesejo vsako kronico, ki jim ostane. Ko se nabere večja vsota, jo odda brat blagajnik v hranilnico.

To pa še niso vsi dohodki našega fonda. Začeli smo kupčijo s časopisnim papirjem. Priporočili smo se društvom, kavarnarjem, gostilničarjem in drugim zasebnikom, ki prejemaajo časopise in nam jih radevolje odstopijo, ko so prečitani. Mi te časopise zbiramo in jih prodajamo trgovcem, ki jih rabijo za zavijanje, po 10 K kg in še dražje. Naraščaj si je na ta način zaslužil tekom enega meseca, odkar obstoji naš fond, že okrog 1000 kron.

Drugi vir naših dohodkov so rabljene pisemske znamke. Fantje jih zbirajo, perejo in sortirajo po državah in po vrednosti. Poslali smo

oferte v Nemčijo na naslove, ki smo jih našli med oglasi v nemških ilustriranih časopisih. Tudi od znamk si obetamo lep dobiček, ker se nekatere plačujejo jako dobro; posebno slovenska izdaja: suženj, ki je zlomil verige.

Pred kratkim je bilo v naši telovadnici predavanje. Ko se je končalo, se je postavil blagajnik fonda s klobukom v rokah na vrata, brat načelnik je povedal, zakaj gre, in kmalu se je napolnil klobuk skoraj do vrha z denarjem. Upamo, da bodo tudi društvene prireditve nekaj pripomogle našemu fondu. Prosili bomo odbor, da nam prepusti slaščičarno — požrtvovalne žene naših članov nas bodo založile z blagom — ali šaljivo pošto, srečolov in kaj podobnega.

Vaši iznajdljivosti, dragi Sokoliči, bodi sedaj prepuščeno, da iščete še druge viře, da jih pa ne obdržite zase, temveč sporočite tudi drugim, kakor smo mi to storili v »Sokoliču«.

Vem, da imate še nekaj na srcu, kar bi radi vprašali: Zakaj pa rabi naraščaj ljubljanskega Sokola zletni fond, ko se bo vršil vendar zlet pri njih doma v Ljubljani?

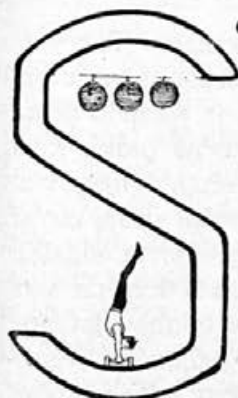
Res, je, zlet bo v Ljubljani. Mesto se bo odelo v svojo praznično obleko, vse hiše bodo okrašene s cvetjem, z zelenjem in s trobojnicami. Pri vsakem koraku boš srečal Sokola, Sokolico v kroju. In mi — ali se bomo žalostno potikali okrog v naši vsakdanji obleki?! Ne, tudi mi bomo ponosno korakali v naraščajskem kroju, katerega si bomo priborili na način, kakor sem vam zgoraj sporočil!

Slovensko-hrvatski tolmač.

Naraščajski skladi = zaklade neraštaja; ko se bo pokazalo = kad će se pokazati; brezdvomno — bez sumnje; udeležiti = učestvovati; ki bodo = koji će biti; udeležbo = učestvovanjem; posebno = osobito; drago = skupu; imovita = imučna; zmagovati = savladati; tudi = također; polne = pune; torej = dakle; vprašujete = pitate; naj = neka, da; vam bom povedal = kazat ću vam; fantje = mladići; naprosili so = zamolili su; ki = koji; pri vadbi = kod vežbanja; odkazal = spredelio; katero = koju; natančno tačno; vsak znesek = svaki iznos; sprejme = prime; pridno = marljivo; varčujejo = štede; brž prinesejo = hitro donesu; ko = kad; odda = izruči, uloži; hranilnico = štedionicu; še = još; kupčijo = trgovinu; zasebnikom = privatnicima; prejemajo — dobivaju; rabijo = trebaju; odkar = odkada; vir = izvor; znamke = marke, bezezi; obetamo = očekujemo; dobiček = dobit; nekatere = nekoje; izdaja = izdanje; verige = lance; telovadnici = gimnastičkoj dvorani; končalo = svršilo; klobukom = šeširom; povedal = kazao; zakaj gre = čemu, za čim se ide; kmalu = do mala; denarjem = novcem; upamo = nadamo se; nas bodo založile = snabdjet će nas; z blagom = s robom; podobnega = sličnoga; iznajdljivosti = domišljivosti; bodi sedaj = neka bude sada; iščete = tražite; temveč = nego; sporočite = izvestite; storili = učinili; vem = znam; kar = što; zakaj = čemu; ko se bo vršil vendar — kad će se ipak vršiti; res — istina; se bo odelo = će se zaodjenuti; praznično obleko = svečano ruho; hiše = kuće; kroju — u svečanom ruhu; ali se bomo — hoćemo li se; potikali — skitati; obleki — odelu.

Od Bakra do Baške.

Severozapadno vejevje mogočne in košate jugoslovenske lipe je še nedavno ječalo pod pritiskom sovražnih in gospodovalnih vetrov. Listje je venelo na njem in odpadalo, veje so hirale in se sušile: premalo življenjskih sokov so prinašale žile dovodnice iz materinega osrčja. S severa je pritiskal sosed, trdosrčen hrast, ter pohlepno iskal prostora svojemu razmahu med mehкими lipovimi granami. Svetovni vihar je zrušil neprijetnega soseda in uničil sovražne vetrove; rešena tujega območja, veže osvobodjena Slovenija svoje osušelo ogrodje čvrsto na materino telo, veže ga z živim mesom in rdečo krvjo, da se zbrisejo tuji sledovi in zatro hlapčevske navade. Košati se danes naša lipa na vseh straneh, tudi na severozapadu, kjer se raduje svobodno življenje v veseli pesmi po plodnih poljih, zelenih senožetih in nebotičnih planinah. Toda, z najseverozapadnejših strani naše domovine odmeva pesem v otožnem jeku, tam kaže naša lipa hude in nezaceljene rane, odžgane in odstrižene veje, ki so se nekoč namakale v deroči Dravi in bistri Soči, in strmele preko visokih sten v globočine Jadranskega morja, potrpežljivo pričakujoč rešilne besede. Severozapadna stran naše lipe, Slovenija, je hudo okleščena in odrezana od morja. Toda iz našega osrčja bo niklo mlado življenje in razprostrlo svoja krila preko bregov Drave in Soče. To gibanje moramo podpirati in pospeševati zlasti mi Sokoli; to je naš boj za pravico.

Morje so pljuča vsakemu narodu, vsakemu trgovskemu in gospodarskemu napredku. Sloveniji je njena naravna in najkrajša pot k morju odrezana. To je hud udarec za njeno industrijo in trgovino, ki zaradi tega potrebuje posrednika. Temu stanju bo odpomogla v znatni meri novo-zasnovana železniška proga Ljubljana-Kočevje-Bakar; po tej poti bo gravitirala Slovenija v najbližnji bodočnosti v območje nekdanjega hrvatskega Primorja, ki se razteza od Sušaka do Karlobaga, imajoč ob boku dva večja otoka: Krk in Rab. Ta del naše mlade države se nahaja danes v važnem gospodarskem razvoju, saj je podedoval v polni meri naloge, ki jih je izvrševala pred vojno v trgovsko-prometnem oziru Reka, v tujsko-prometnem pa zdravilišča v Liburniji. Vse to že deluje, v kolikor dopuščajo skromna prometna sredstva. V tem velikem organizmu je treba še mnogo pridnih rok; ljudstvo, kakor tudi merodajni činitelji se vesele in želijo dotoka iz slovenskih krajev. Tu so zakopani še veliki zakladi; tujec preži nanje in se jih želi polastiti; naša sokolska dolžnost nam vелеva, da to preprečimo. To je naša Amerika. Za približno spoznanje teh krajev, dragi naraščajniki, Vam bodo dobro-

došle sledeče črtice o nevarni in zanimivi vožnji Sokolov-tekmovalcev v motornem čolnu na zlet župe »Rijeka«, ki se je vršil v Baški na otoku Krku, dne 31. julija t. l.

* * *

Otok Krk so Italijani izpraznili koncem meseca maja. Takoj po njihovem odhodu se je začelo v nekdanjih sokolskih društvih na otoku obnovitveno gibanje, a da se to delo pospeši in okrepi, je sklenilo župno predsedstvo, da se vrši župni zlet namesto v Ogulinu, na otoku Krku (ves otok tvori eno okrajno glavarstvo s 30.000 prebivalci), v njegovem največjem kraju, v lepem zdravilišču Baška, ki leži na južni strani otoka.

Na zletu so se imele vršiti tudi tekme v nižjem in srednjem oddelku. Tekmovalci bi se imeli zbrati že na predvečer v Baški. Ker pa vozi redni parnik v Baško že v soboto zjutraj, a nekateri tekmovalci niso mogli dobiti celodnevne dopusta, smo sklenili, da se peljemo s posebnim motornim čolnom v Baško v soboto zvečer. V Bakru, izhodni točki, se nas je vkrcalo 6 tekmovalcev. Odpluli smo ob 7. uri zvečer z lahkim in udobnim čolnom »Saschia«, ki je imel prostora za 40 oseb. Na morju je brila ostra burja; računali smo 5 ur vožnje. Hitro se nam je odmikal pogled na živahno bakarsko luko, ki izvršuje danes veliko delo. Žal, da so Madžari, ko so gradili železnico Zagreb-Reka, tako občutno izolirali Bakar; razdalja med luko in postajo Bakar znaša 5 km. Bakar je prirodna luka, dočim je Reka že požrla težke milijone. Toda Reka je priznala državnoopravno odcepitev od nekdanje avtonomne Hrvatske; ostalo hrvatsko Primorje pa je kategorično odbijalo vsako podobno snubitev Madžarov. Odtod vsa koncentracija prometa na Reki, dočim je ostalo Primorje stradalo. Bakar je treba spojiti z železnico in luka bo v zvezi z Martinščico in Barošem na Sušaku odgovarjala vsem potrebam severnega dela naše države. Avtonomno mesto Bakar je zelo staro; nekdanj je bilo močna trdnjava, last knezov Frankopanskih. Leži na severni strani krasnega zaliva z enakim imenom. Ulica na Primorju je zasajena s košatimi kostanji ter daje mestu tipičen izgled, a poleti prebivalstvu blagodejno senco. Mesto šteje 3000 prebivalcev in je začasni sedež pomorske oblasti; ima pomorsko akademijo in malo realno gimnazijo. Pripravljen je temelj za zgradbo trgovske strojarske šole. Bakar ima najboljšo vodo v Primorju, ki nikdar ne usahne.

Medtem smo se približali malemu zdravilišču Kraljevica, ki leži 4 km zračne črte južno od Bakra. Vstopili so bratje iz Sušaka, ki so prispeli tja v čolnu že popoldan, in ž njimi 3 sestre. Kraljevica je dala 3 tekmovalce. Tu se nahaja začasno sedež župe; ko Italijani evakuirajo Sušak, ki je največje mesto nam prisojenega Primorja, preide sedež župe tja. Kraljevica ima dva lepa in velika kopališča; na obali je nekaj ličnih in modernih zgradb. V ozadju se zvišuje teren v zelenju in šumi, obröbljen z vencem malih in belih hišic, v katerih prebivajo mornarji in delavci ladjedelnice. Kraj ima namreč malo ladjedelnico s 300 delavci, edino v

Jugoslaviji. Znamenitost Kraljevice je stari in dobro ohranjeni Frankopanski grad, zdaj vojašnica. Nasproti Kraljevice vidimo severno obrežje otoka Krka, ki se razprostira odtod v trikotu proti jugozahodu. Vzhodno obrežje otoka, ki sega skoraj v ravni črti s Primorjem vse južno od Senja, je pusto in dolgočasno, oglodano od burje in drugih vetrov, nasprotno pa je jugo- in severozahodno obrežje jako rodovitno in posejano z livadami, vinogradi in šumo. Ožina, ki deli otok od Primorja, se imenuje kanal »Maltempo«. Tod razsaja od časa do časa, zlasti pa pozimi, huda senjska burja. Veter dviga cele oblake vodenih kapelj visoko v zrak, ter jih nosi v divjem in slikovitem poletu po kilometre daleč naprej. Ako zapiha ob takšnih prilikah nasprotna struja, nastane vodeni vrtinec v zraku. Ta nepridiprav, burja, pa ima tudi svoje dobre strani, predvsem ker čisti ozračje, a poleti preganja vročino. Za nas Sokole pa je ravnotako neljub gost, kakor dež. Naša društva so navezana v medsebojnem stiku skoraj izključno na paroplovni promet. Huda burja pa vznemirja morje in učini vožnjo neprijetno. Za izlete je to merodajno. Zlasti slabotni in morja nevajeni ljudje trpe vsled burne in valovite vožnje. Prvi hip se ti zdi vožnja po gibajočih se valovih celo prijetna, posebno na nosu ladje; nasproti ti prihrumi mogočni val z bobnečim glasom in potiplje ladjo z neverjetno močjo, nato pa jo dvigne v zrak ter se spodrsne izpod nje z nezmanjšano brzino, spuščajoč jo s svojega hrbta v globoko brezdno, ki je zazevalo za njim. Tako se ziblje ladja naprej in nazaj, kakor jeziček na tehtnici. Tej prijetnosti pa slede naglo tragični občutki, pollaščati se te prične omotica in slabosti te poprimejo. To je takozvana »morska bolezen«, o kateri ste pač že čuli.

Zavili smo v kanal »Maltempo«. Bilo je že temno, ko smo pluli mimo malega otoka Sv. Marka, ki leži sredi ožine in na katerem so nedavno počenjali reški arditni svoje neumnosti. Burja je pihala čimdalje ostreje; že smo začeli dvomiti o možnosti nadaljevanja vožnje. Vkljub temu pa ni ponehala dobra volja med nami; pesem je slédila pesmi. Ob devetih smo privozili v zdravilišče Crikvenico, ki je bila čarobno razsvetljena. Po dnevi so se vršile športne tekme, zvečer je bila na obrežju velika veselica. Na pomolu nas je pričakovalo nekoliko bratov in sester, ki so nam izrazili kaj vabljivo željo, naj se udeležimo športne veselice, češ, ob takšni burji ne pridete nikamor naprej. Večina je bila takoj za, toda nekoliko bodrilnih besedi je hitro pregnalo pregrešne želje. Po številu povečani za dva, smo odpluli naprej. Mnogoštevilni svetlobni trakovi so nam še dolgo sledili. Naše oči pa so se pasle na temnih obrisih našega najprometnejšega zdravilišča, ki se v kratkem času spoji z bližnjo lepo vasjo Selce po vmesnih novih zgradbah. Crikvenica se zlasti po prevratu naglo širi, kajti na sebe je prevzela večino tujskega prometa v Primorju. Ni sicer takšna krasotica, kakor je bila predvojna Opatija, ali ima zato soliden in nerazvpit sloves, ki ji obeta lepo in veliko bodočnost.

Vozili smo proti vetru, zato je šlo le počasi naprej. Pesem je utihnila, valovi so začeli škropiti čez krov. Umaknili smo se v spodnji prostor, v dve mali sobici pod krovom. Na krovu sta ostala na svojih prostorih samo krmilar in čuvaj svetilke, oba mirna in ledeno mrzla, ne meneča se za vodene curke, ki so ju polivali. Vožnja je postajala nevarna, vozili smo tik obrežja, ki se je komaj vidno razločevalo od teme. Pod krovom smo bili silno stisnjeni in mučila nas je neznosna vročina. Zdravilišče Novi, ležeče nekako sredi pota med Crikvenico in Senjom, smo korajžno pustili ob strani, čeravno nas je mikalo, poiskati zavetja v njegovi luki. V Novem je obstajalo pred vojno sokolsko društvo; dozdaj se še ni posrečilo ga obnoviti. Novi je sedež okrajnih uradov ter ima znaten tujski promet. Toda kar ima Crikvenica, noče Novi. To je mržnja dveh sosedov, kakor med Bakrom in Kraljevico. Lani je privedil crikveniški Sokol izlet spojen z javno telovadbo v Novi; telovadili so pred praznimi klopmi.

Bližala se je polnoč. Čuvaj je naznanil, da se v bližini blišči rdeča luč, znak, da smo blizu Senja. Pred Senjom je burja najhujša, tedaj je čolnom in manjšim parnikom težko doseči luko. Tu se morska ožina precej razširi; ker smo vozili ob senjski strani, bi morali zaviti tod proti otoku. S tem pa bi prišli v brazde valov, kar bi nas znalo pogubiti. Ni preostalo drugega, kakor poskušati, priti v senjsko luko, od tam pa z burjo nazaj, v ravni nekoliko na levo odbočeni smeri proti otoku. Delovanje stroja se je zvišalo, čoln je zaškripal — odpor vetra smo premagali in pristali v Senju ravno o polnoči. Po kratkem posvetovanju smo sklenili, da prekinemo vožnjo, dokler se ne začne daniti, da se izognemo nesreči. Ena kavarna v mestu je bila še odprta. Kavarnar nas je sprejel zelo neprijazno; Senj je znano gnezdo Frankovcev. Službujoči nadstražar ni hotel izprva ničesar slišati o podaljšanju policijske ure, toda naš energičen nastop je pomagal. Senj je staro mesto, nekdanj močna trdnjava. V njej so gospodovali Uskoki, strah Jadranskega morja v srednjem veku. Bali so se jih celo močni Benečani. Dokler še ni bilo železnice Zagreb—Reka, je imel Senj cvetočo trgovino; odtod so vozili blago po cesti proti Karlovcu in Zagrebu. Senj je bil središče pomorske trgovine za Hrvatsko in Slavonijo. Reka mu je odjedla kruh in v zadnjih desetletjih je životaril. V novih razmerah utegne zopet oživeti, zlasti ako se zgradi železnica Senj—Bihač. Mesto ima slikovit položaj, je zelo čisto in dokaj pravilno zidano. Uprava je avtonomna. Šteje 5000 prebivalcev in je sedež senjske biskupije.

Kmalu po tretji uri se je začelo daniti. Pogum je rasel, čeravno je burja brila v dosti močnejšem tempu, visoko dvigajoč valove. Pripravili smo se za odhod; motor je začel delovati in odpluli smo v naglem poletu. Morje je kazalo neprijazno in temno lice. Na njegovi našopirjeni površini se je zlivalo nekaj zlobnega in divje škodoželjnega, pogled je bil obupen. Z višine so nas mirko pogledovale sive skale in skoraj bi

mislil, da se premikajo njihove grozne čeljusti v ironičnem posmehu. Nekaj tesnega se je ovilo okoli nas in nehote smo se ozirali nazaj, na trda tla. Veter nas je gnal s silnim pritiskom, toda valovi so bili še hitrejši od nas. Neizogibno zibanje smo že težko prenašali, a bilo je še eno uro vožnje pred nami. Prav pogumno so se držale naše sestre; nobene bojazljive besede nisem slišal od njih, dasiravno so jim pobledela lica od mučne vožnje in sem sam komaj premagal slabosti, ki so me hotele obvladati. Čoln ne vzdrži, sem pomislil, poslušajoč pokanje njegovega ogrodja. Tovariši, večinoma pomorci, so bili tihi in mirni. Le eden je menil v skrbeh, da vzdržimo, ako ne odneha motor in se ne zlomi krmilo, sicer pa se razbijemo ob strmem in skalnatem obrežju. Lepa reč, sem mislil; minute pa so bile dolge... Končno smo se vendarle približali otoku za streljaj in zavili okoli rta v baščanski zaliv. S tem smo prišli iz nevarnosti v zavetje; v zalivu je bila burja milejša in valovi so se naglo ublažili. Bili smo na varnem in ta občutek je hitro pregnal mračna lica; zopet se je oglasila pesem in navdušeno smo pozdravljali Baško, ki je vstajala pred nami iz morja ob obrežju v jasnem in čistem jutranjem zraku. V zavesti pa nam je ostalo le še eno grenko čuvstvo, da utegne potrajati burja še ves dan in onemogočiti prihod zletnih parnikov. Toda že smo bili na pomolu, naša pesem je budila ljudi iz spanja. Takoj je bilo vse pokonci; sleherni nas je navdušeno pozdravljaj. Tajnik domačega Sokola nas je popeljal v Narodni dom, kjer je bilo vse pripravljeno za prenočišče. No, mi pa smo polegli rajši v travo na vrtu. V dvorani je bilo preveč soparno. Vobče so bile letošnje noči v Primorju neznosno vroče, zlasti pa med zidovjem. Ljudje so prenočevali pod milim nebom, na vrtovih, v parkih in na obrežju.

Naš odmor je bil kratek; že ob sedmi uri nas je klical župni načelnik k delu. Popili smo kavo, kratek dogovor, nato pa vsi v — morje. Morska kopelj, ki ima silno moč, nas je na mah prerodila. Železje na nogah je odpadlo, udje so postali gibčni, glava lahka, vzdržali smo ves napor tekme, ponočni nemir ni prišel do veljave. Tekma se je pričela ob 8. uri; na telovadišču smo našli saveznega odposlanca, br. Kajzelja, ki je prispel dan poprej v Baško. Kratek in prisrčen pozdrav — nato pa v vrsto.

Dopoldne je burja popolnoma ponehala, kakor po višjem nalogu. Morje se je umirilo, ostal je le lahen vetrič in se poigraval preko gladke površine. Baška se je oddahnila. Kmalu po obedu se je pokazal prvi parnik, za njim drugi, tretji i. t. d. Kaj takšnega še ni videla Baška. Bil je praznik svobode in enakopravnosti. Zavest enotnosti je napolnila srca vseh; poprej je gospodaril na Krku avstrijski režim, v Primorju pa madžarski, in obe vlade sta ovirale medsebojno zблиževanje in skupno kulturno delo otočja in Primorja. Impozanten je bil sprevod, v katerem so sodelovali tudi številni letoviščarji Čehi, Sokoli in Skavti pod lastnim

praporom in vodstvom in končno vsa masa naroda. Poleg saveznega odposlanca je poslala tudi zagrebška župa 20-člansko deputacijo.

Pri javni telovadbi so nastopili zlasti odlično naraščajniki krapinskega Sokola pod vodstvom njihovega učitelja in prednjaka br. Mahoriča. Prispeli so dan poprej iz Slovenije v Primorje. Mahorič posnema v telesni vzgoji moderne francoske telovadne strokovnjake. Z bogato lastno izkušnostjo je prilagodil tujo vedo za naše sposobnosti in potrebe, in priznati mu moramo, da s prav dobrim uspehom. Njegova ferijalna šola telesne vzgoje bi zaslužila podrobnejši opis in oceno. Sodelovale so tudi češke sestre. Župna društva so nastopila v častnem številu.

Župni zlet, delo enega leta, plod nešteti želja in teženj, krepkih in časih omahujajočih, zlilo se je v en sam organizem na telovadišču. Njegova moč je globoko segla v dušo prisotnega ljudstva, budeč ga k zavesti in spoznanju sokolske misli: biti lep, zdrav in dober.

Baška, naše mlado in slikovito zdravilišče, je dobro razumela sokolsko nalogo. Celokupno prebivalstvo je vstopilo v sokolski tabor, izročivši društvu vse premoženje tamošnjih društev: godbe, čitalnice in Narodnega doma.

Baška šteje okoli 4000 prebivalcev ter ima najboljšo peščeno obrežje med vsemi kopališči v Primorju. Kraj se nahaja v naglem razvitku, Čehi imajo že svojo letoviško kolonijo, a v zadnjem času so se jeli zanimati za Baško zlasti slovenski gospodarski krogi.

Slovensko-hrvatski tolmač.

Vejevje = granje; sovražnik — neprijatelj; globočina = dubina; čoln = čamac (brod); parnik = parobrod; skleniti = odlučiti; šteti — brojiti; vas = selo; vojna = rat; sloves = uvet; črez = preko; hiša, hišica = kuća, kućica; namreč = najme; zlasti = osobito; neprividiprav = nepožoda; dež = kiša; nevajen = naniviknut; potiplje = potisne; nevarno = pogibeljno; komaj = jedva (tek); čeravno = akoprem; precej = dosta; občutki = vsečaji; že = več; ko smo pluli = kad smo plovili; vkljub = usprkos; ponehati = prestati; vabljev = privlačljiv; udeležiti se = prisustvovati; zelo = veoma; škodoželjno zlobno; pogumno = srčano; tovariš = drug; reč = stvar; ravno sigurno; grenko — gorko, neprijetno; prapor = barjak; zavest = svest; premoženje = imovina.

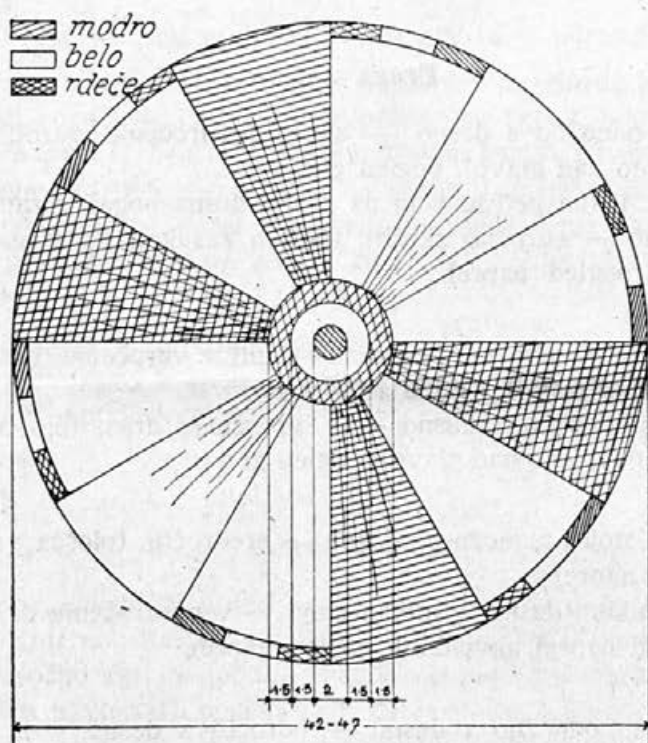
Vaje s ploščami ženske dece

za I. jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani l. 1922.

Časomerje 1, 2, 3.

Mera zmerna. Temeljna postava: spetna stoja, priročiti, plošča navpično pred seboj.

Plošča sestoji iz lesenega obroča v premeru 40—50 cm. Preko obroča napnemo po obeh straneh 3 po 10 cm široke trakove modre, bele in rdeče barve. V sredini, kjer se trakovi križajo, jih zadrngemo, da so kolikor mogoče ozki. V središču, kjer so trakovi stisnjeni, prišijemo 8 cm široko kokardo v državnih barvah. Prazne prostore obroča ovijemo z državno trobojnico. (Glej sliko!)

Plošča za vaje ženske dece.

Prva sestava.

1. Stoja odnožno z l. — z d. odročiti, z l. predročno skrčiti not (l. roka je ob desni rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled naprej,
2. } -drža,
3. }

- II. 1. s prisunkom leve v vzpon — vzročiti (po najkrajši poti, plošča navpično nad glavo), pogled gor,
 2. |
 3. | -drža,
- III. 1. stoja odnožno z desno — odročiti z levo, z d. predročno skrčiti not (po najkrajši poti, d. roka je ob levi rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled naprej,
 2. |
 3. | -drža,
- IV. 1. $\frac{1}{2}$ obr. v l. (na peti l. in na prstih d. noge) v zanožno stojo z desno — predročiti (po najkrajši poti, plošča navpično), pogled naprej,
 2. s prisunkom desne v spetno stojo — priročiti,
 3. drža.

Druga sestava.

- I. 1. Stoja odnožno z desno — skozi predročnje vzročiti, (plošča navpično nad glavo), pogled gor,
 2. $\frac{1}{2}$ obr. l. (na peti leve in na prstih desne noge) v zanožno stojo z desno — odročno skrčiti, (ploščo zasukati nazaj navpično za tilnik), pogled naprej,
 3. drža,
- II. 1. drža v stoji zanožno z desno — suniti v vzročnje, (plošča vodoravno nad glavo), pogled gor,
 2. stoja prednožno z desno — v vzročnju drža, (ploščo zasukati naprej navpično nad glavo), pogled gor,
 3. drža,
- III. 1. drža v stoji prednožno z desno — predročiti, (plošča vodoravno), pogled naprej,
 2. s prisunkom desne v spetno stojo — v predročnju drža, (ploščo zasukati naprej navpično), pogled naprej,
 3. drža,
- IV. 1. e- počep odnožno z desno — odročiti z desno, z l. predročno skrčiti not (po najkrajši poti, l. roka je ob desni rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled na desno, in spojeno -na vzravnavo, s prisunkom d. v spetno stojo — predročiti (po najkrajši poti, plošča navpično), pogled naprej, in spojeno
 2. počep odnožno z levo — odročiti z l., z d. predročno skrčiti not (desna roka je ob levi rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled na levo,
 3. vzravnavo, s prisunkom l. v spetno stojo priročiti (po najkrajši poti).

Tretja sestava.

- I. 1. Stoja zanožno z d. — predročiti z l., z d. predročno skrčiti not (desna roka ob l. rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled naprej.
 2. stoja odnožno z desno — odročiti z d., z l. predročno skrčiti not (l. roka je ob levi rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled na desno,
 3. drža,
- II. 1. e- drža o stoji odnožno z d., odklon na d., pogled dol — z d. drža, z l., z izpuščanjem plošče in skozi priročenje in spojeno **-na** skozi odročenje dol z l. (hrbet roke vzgoraj) in spojeno
 2. uločiti odročno gor hrbet zgoraj (nad glavo),
 3. drža,
in l. roka se iztegne do odročenja gor (dlan obrnjena ven).
- III. 1. vzklon, odnožna stoja z d. — odročiti z d. (plošča navpično), z l. skozi odročenje in priročenje predročno skrčiti not (oprijem plošče z levo, l. roka ob d. rami s hrbtom naprej), pogled naprej,
 2. $\frac{1}{2}$ obr. v l. (na peti leve in na prstih d. noge) s prisunkom d. v spetno stojo — skozi priročenje in predročnje vzročiti, (plošča navpično nad glavo), pogled gor,
 3. drža,
- IV. 1. e- čepenje — predročiti (plošča vodoravno) in spojeno **na** vzravnava v spetno stojo — drža v predročnju, (ploščo zasukati naprej navpično),
 2. priročiti.
 3. drža.

Četrta sestava.

- I. 1. Počep odnožno z d. (z l. na celem stopalu, z d. na prstih) odklon v l. zmerno, (trup v ravni črti z d. nogo) z l. odročiti gor, z d. predročno skrčiti not (d. roka je ob levi rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled na l. gor,
 2. drža,
 3. drža,
in začeti prihodnji gib,
- II. 1. e- vzravnava v razkoračno stojo — skozi priročenje odročiti z d., z l. predročno skrčiti not (l. roka ob desni rami s hrbtom naprej, plošča navpično) in spojeno **-na** drža v razkoračni stoji — skozi vzročenje odročiti z l., z d. predročno skrčiti not (d. roka je ob levi rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled naprej in spojeno

2. odgib na d., odklon zmerno na d. (trup v ravni črti z l. nogo) — skozi priročenje odročiti z d. gor, z l. predročno skrčiti not (leva roka ob desni rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled na d. gor,
 3. drža,
in začetni prihodnji gib,
- III.
1. vzravnava, s polobratom v l. (na peti l., na prstih d. noge) poklek z d. — vzročiti (po najkrajši poti, plošča navpično nad glavo), pogled gor,
 2. drža,
in vzravnava v zanožno stoji z d. in spojeno
 3. s prisunkom d. v spetno stoji — drža v vzročanju
in začetni prihodnji gib,
- IV.
1. odnožiti z l. — skozi odročanje na l. dol in priročenje odročiti z d., z l. predročno skrčiti not (l. roka je ob d. rami s hrbtom naprej, plošča navpično), pogled naprej,
 2. prinožiti z l, v spetno stoji — priročiti (po najkrajši poti),
 3. drža.

Sokolske kipe in plakete iz mavca

(gipsa) dobavlja iz prijaznosti Simon Gregorčičeva javna ljudska knjižnica v Ljubljani, Vidovdanska cesta 2. V zalogi ima: dva kipa iz čeških prostih vaj za članice (veselje in žalost) in en kip iz čeških prostih vaj za člane, vsak kip stane 70 K. Tyršev in Fügnerjev kip po 25 K komad. Tyrševa in Fügnerjeva plaketa po 25 K komad. Kipi in plakete so najprimernejši okraski za sokolske telovadnice in za društvene sobe, pa tudi za privatna stanovanja so jako primerni okraski. Bratska društva in članstvo opozarjamo na to s pripombo, da knjižnica razpošilja kipe in plakete po povzetju ali proti predplačilu.

————— **Pripravna božična darila!** —————

